

De (nog lange) weg naar een klimaatneutraal continent

Helpt van de eigenaars kan klimaatrenovaties niet financieren

Dirk Van Thuyne, freelancejournalist

Europa koestert de ambitie om tegen 2050 het eerste klimaatneutrale continent te zijn. Het is echter nog een lange weg naar een economie zonder netto-uitstoot aan broeikasgassen en met een economische groei zonder de grondstoffen uit te putten. In het verleden hebben de lidstaten van de Europese Unie al heel wat maatregelen genomen, maar volgens Johan Albrecht, professor en doctor in de economie aan de UGent, hadden die een eerder beperkte impact. Daardoor zijn de ambitieuze doelstellingen tegen 2050 nooit haalbaar zonder extra inspanningen. Dat concludeert hij in een studie die hij maakte in opdracht van technologiefederatie **Agoria**.

In de Europese Unie zijn **gebouwen** verantwoordelijk voor ongeveer 40% van het energieverbruik en voor 36% van de CO₂-uitstoot. Omdat 75% van het Europese woningpatrimonium energie-inefficiënt is, concludeert de Europese Commissie dat het CO₂-reductiepotentieel daar nog enorm groot is.

De oliecrisis van 1973 betekende voor de Europese lidstaten een eerste prikkel om energiebesparende maatregelen te nemen. De **MURE-database** registreert in totaal meer dan 2.000 energiebesparende maatregelen die de Europese lidstaten vanaf 1970 namen. Deze zijn meestal gericht op de huishoudens.

In een recent artikel concludeerden onderzoekers Bertoldi en Mosconi dat het energieverbruik in Europa in 2013 met 12% was gedaald als gevolg

van al deze genomen maatregelen vanaf 1990. Belangrijk is wel dat die daling niet in absolute cijfers is, maar bijvoorbeeld rekening houdt met de economische groei. Voor ons land komen de onderzoekers uit op een energiebesparing van 7,6% in dezelfde periode.

De resultaten van het historische beleid hebben weliswaar een positieve impact, maar die is toch eerder beperkt. Aangezien de ambities voor de energie-efficiëntie van ons gebouwenpatrimonium zeer uitdagend zijn, is het interessant om te kijken welke maatregelen het effectiefste zijn. Uit onderzoek van de MURE-database blijkt dat er voor particuliere woningen drie grote categorieën van maatregelen zijn: financiële, regulerende en informatieve. Vooral technische regulering heeft een relatief goed voorspelbare en positieve

impact. Financiële prikkels (zoals subsidies) en sensibiliserende ingrepen zijn dan weer veel minder efficiënt.

95% van de woningen voldoet niet

De resultaten van eerder genomen maatregelen vallen tegen in de praktijk. Toch wil dit niet zeggen dat we in Vlaanderen niet hebben geïnvesteerd in energiebesparende maatregelen. Integendeel, het **Vlaamse Energieagentschap** stelde vorig jaar vast dat amper 4,3% van de Vlaamse woningen geen isolerende beglazing voor ramen en deuren heeft. Ook op het vlak van dak- en zolderisolatie scoren we goed: bij slechts 13,6% van de woningen zijn het dak of de zolder niet geïsoleerd.

Deze hoge scores kunnen echter niet verhullen dat er nog veel werk aan de winkel is. Volgens het Vlaamse Energieagentschap (VEA) voldoet **95%**

TABEL 1. Isolatie-inspanningen in Vlaamse woningen

	(Bijna) overal aanwezig	Gedeeltelijk aanwezig	Niet aanwezig
Isolerend glas	86,2	9,5	4,3
Isolatie dak/zolder	76,5	8,0	13,6
Muurisolatie	49,3	14,9	35,9
Vloerisolatie	33,4	13,9	52,7

Bron: VEA (2019), Verhogen van de renovatiegraad van bestaande woningen Werkdocument 2019: Renovatiepact 2.0, September 2019

foto Wienerberger

van de woningen vandaag niet aan de doelstellingen voor 2050. Op basis van de energieprestatiecertificaten (EPC's) haalt amper 5% van de Vlaamse woningen het A-label (E-peil van minder dan 60). Helemaal bedroevend is dat ruim een derde van de bestaande woningen nog altijd het uiterst zwakke F-label heeft.

Probleem is dat de eigenaars de voorbije jaren vooral de relatief goedkope en minder ingrijpende renovaties hebben uitgevoerd. De volgende fases in een energie-efficiëntie opwaardering van de woningen zullen per definitie minder aantrekkelijke kosteneffectiviteitsratio's en langere terugverdientijden hebben. Bovendien zien heel wat eigenaars erg op tegen de complicaties van verbouwingswerken.

De studie *'Comprehensive study of energy renovation activities and the uptake of nearly zero-energy buildings in the EU'* analyseerde het beslissingsproces van eigenaars die recent energetische renovaties hebben uitgevoerd. De onderzoekers kwamen tot de conclusie dat de eigenaars hun beslissing amper of niet lieten afhangen van energiescores. Wel van al dan niet noodzakelijke onderhoudswerkzaamheden, beoogde comfortverbeteringen en vooral van

het vrijkomen van de noodzakelijke budgetten.

De belangrijkste barrière voor het opwaarderen van onze woningen is dus van financiële aard. "Uit onze analyse blijkt dat 40 tot 51% van de huidige eigenaars de geambieerde klimaatrenovaties niet kan financieren", stelt **professor Johan Albrecht** van de **UGent**. "Bij het toevoegen van de comfortrenovaties aan de klimaatrenovaties kan zelfs 47 tot 59% van de eigenaars deze totaalrenovatie niet financieren. Een groot aandeel van deze eigenaars komt zelfs meer dan 50.000 euro tekort, zodat het aanbieden van beperkte renovatiepremies weinig verschil zal uitmaken."

Totale investeringskost van 137 tot 145 miljard euro

In 2019 maakte het Steunpunt Wonen een inschatting van de renovatiekosten om het Vlaamse woningpatrimonium aan te passen aan de woningkwaliteits- en energetische vereisten. Per woning rekt de organisatie op een gemiddelde renovatiekost tussen 52 en 55.000 euro. Aangezien bijna 95% van alle Vlaamse woningen gerenoveerd moet worden om de energiedoelstellingen van het Renovatiepact 2050 te halen, komt de totale investeringskost uit op 137 tot 145 miljard euro. Ter vergelijking: het bruto binnenlands product van ons land – de totale productie van goederen en diensten in België – was in 2018 gelijk aan 450,5 miljard euro.